

REKENINGKUNDE: VRAESTEL I
NASIENRIGLYNE

Tyd: 2 uur

200 punte

Hierdie nasienriglyne is opgestel vir gebruik deur eksaminators en hulpeksaminators van wie verwag word om almal 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die riglyne konsekwent vertolk en toegepas word by die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen bespreking of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Ons erken dat daar verskillende standpunte oor sommige aangeleenthede van beklemtoning of detail in die riglyne kan wees. Ons erken ook dat daar sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering verskillende vertolkings van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1 VOORRAADSTELSELS EN BTW**(20 minute)****Verwys na die inligting aangaande C&C Klank.****VRAAG 1.1 VOORRAADSTELSELS****(14 minute)****OORFONE (Geweegegemiddelde-metode):**1.1 Bepaal die geweege gemiddelde van **elke** oorfooneenheid.

$$\frac{130\,000 + 416\,000 - 15\,000 + 11\,800}{400 + 1\,500 - 60} = \frac{542\,800}{1\,840}$$

R295.00 rand gedeel deur eenhede

$$*416\,000 = (200\,000 + 150\,000 + 66\,000)$$

Of ERRATA

Indien geen beginvoorraad (R130 000 / 400 eenhede) en 'n geweegegemiddelde-berekening gebruik het

$$\frac{416\,000 - 15\,000 + 11\,800}{1\,500 - 60} = \frac{412\,800}{1\,440}$$

*R286.67 Rand gedeel deur eenhede
weglating van R130000/400 eenhede*

1.2 Die eienaars is daarvan bewus dat party oorfone gedurende die jaar gesteel is. Bepaal die randwaarde van die totale diefstal wat gedurende die jaar voorgekom het.

$$\begin{aligned} 400 + 1\,500 - 60 &= 1\,840 \text{ of uit 1.1.} \\ &- 1\,630 \\ &- \underline{176} \\ &= 34 \times R295.00 \text{ uit 1.1} \end{aligned}$$

$$= R10\,030.00 \text{ Eenhede} \times \text{Rand}$$

Of ERRATA

Indien geen beginvoorraad in 1.1. gebruik nie (R130 000 / 400 eenhede)

$$\begin{aligned} 1\,500 - 60 &= 1\,440 \text{ of van 1.1.} \\ &- 1\,630 \\ &- \underline{176} \\ &= 366 \times R286.67 \text{ van 1.1.} \\ &= R104\,921.22 \text{ Eenhede} \times \text{Rand} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{OF} \\ 400 - 176 &= 224 \text{ of van 1.1.} \\ &= \times R286.67 \text{ van 1.1.} \\ &= R64\,214.08 \text{ Eenhede} \times \text{Rand} \end{aligned}$$

- 1.3 Die eienaars het vasgestel dat die sekuriteitskamas oneffektief is om die diefstal van oorfone te keer. Verskaf een alternatiewe beheermaatreël wat hulle kan implementeer om die diefstal van voorraad te verminder. Verduidelik een faktor wat hulle moet oorweeg voor hulle hierdie beheermaatreël kies.

Beheermaatreël: Gebruik bestaande personeel (Covid-toegangbeheerders) om sakke en kasregisterstrokies te kontroleer

/ monitor die kameras / bekostigbare elektroniese merkstelsel

Aanvaar enige Voorkomende beheermaatreël (NIE: doen 'n voorraadopname nie)

Oorweging: GUNSTIGE KOSTEVOORDEEL

Of die beheermaatreël kan nie meer kos as hul antwoord in 1.2 nie. (Bv. salaris van persoon) Oorweeg: A. Sal dit effektief wees of B. Sal dit bekostigbaar wees

- 1.4 Verduidelik aan die eienaars waarom die geweegdegemiddelde-metode meer geskik kan wees as metode vir die waardering van die voorraad oorfone.

Niebederfbare produk; Styl verander nie binne 'n jaar nie

Aanvaar redelike verwante alternatiewe, bv. lae kooppryskommeling

Daar moet 'n indikasie wees dat dit nie 'n "bondel-tipe" produk is nie, nie 'n voordeel van geweegdegemiddelde nie

LUIDSPREKERS (EIEU-metode):

- 1.5 Bereken die koste van verkope van die luidsprekers wat gedurende die jaar verkoop is.

$$\begin{array}{rcl}
 & 150 & = 105\,000 \\
 [650] & 400 & = 260\,000 \\
 [1\,000] & 500 - 50 = 450 \times 600 & = 270\,000 \\
 [1\,130] & 130 \times 750 & = \underline{97\,500} \times 750 \\
 & & \text{R}732\,500
 \end{array}$$

Aanvaar periodieke metode

$$\begin{array}{rcl}
 & 105\,000 & \\
 & 755\,000 & \\
 50 \times 600 & = (30\,000) & \\
 130 \times 750 & = \underline{97\,500} \times 750 & \\
 & 732\,500 &
 \end{array}$$

500 x 600 = 300 000 is niks vreemds

VRAAG 1.2 BTW**(6 minute)**

- 1.6 Bereken die BTW-bedrag en dui aan of dit die bedrag wat aan SAID verskuldig is, vermeerder of verminder. BTW word teen 15% bereken.

	Berekening	BTW-bedrag	Effek op SAID
1	$45\,080 - 39\,200$	R5 880	VERMEERDER (+ uitset)
2	$7\,705 \times \frac{15}{115}$	R1 005	VERMINDER (– uitset)
3	$15\,200 - 5\% = 14\,440 \times \frac{15}{100}$ OF $15\,200 \times \frac{115}{100}^* = 17\,480 - 5\% = 16\,606 \times \frac{15}{115}^*$ <i>*beide moet ingesluit wees (BTW ingesluit)</i>	R2 166 <i>Geen punt as BTW op die afslag is nie</i>	VERMINDER (+ inset)

VRAAG 2 MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE**(37 minute)****Verwys na die inligting aangaande Lesedi Beperk.**

- 2.1 Voltooi die uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) vir die jaar eindigende 28 Februarie 2021. Maak seker dat jy enige bykomende bedryfsinkomste en -uitgawes uit die aansuiwerings insluit.

Verkope (4 450 000 – 12 250 – 10 640)	4 427 110
Koste van verkope (2 400 000 – 6 400)	(2 393 600)
Bruto wins	Moenie bereken nie
Bedryfsinkomste	
Kommissie-inkomste (30 100 + 2 750)	32 850
Huurinkomste (234 850 – 18 725)	216 125
Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering (6 150 – 5 230)	920
Bedryfsuitgawes	
Skryfbehoeftes (18 360 + 1 300 – 1 210)	18 450
Verpakkingsmateriaal (72 400 – 6 700)	65 700
Direkteursgelde (100 000 + 80 000)	180 000
Handelsvoorraadtekort (865 300 + 6 400 sien KVV – 20 000 – (841 900 – 2 500))	12 300
Netto wins voor belasting	1 842 200
Belasting vir die jaar ($1\,289\,540 \times \frac{30}{70}$)	(552 660)
Netto wins na belasting	1 289 540

2.2 Voltooi die volgende aantekeninge by die finansiële state soos op 28 Februarie 2021:

2.2.1 Handels- en ander ontvangbare rekeninge

Netto handelsdebiteure	Moenie bereken nie
Debiteurekontrole (139 250 – 10 640 <i>Verkope</i>)	128 610
Min: Voorsiening vir oninbare skuld (6 150 – 920)	(5 230)
Opgelope inkomste (2 750 <i>Comm Inc</i> + 335)	3 085
Vooruitbetaalde uitgawes (6 700 <i>P. Materiaal</i> – 335)	6 365
Deposito: Eiendomsbelasting en diensgelde (2 970 + 180 (750 – 570) <i>aanvaar onder Opgelope inkomste of Vooruitbetaalde uitgawes</i>)	3 150
	Moenie bereken nie

2.2.2 Gewone aandelekapitaal

4 500 000	Gewone aandele aan die begin van die jaar	10 800 000
500 000	Gewone aandele teen 280 sent	1 400 000
(25 000) <i>Ignoreer hakie</i>	Gewone aandele teen 244 sent	(61 000)
4 975 000	Gewone aandele aan die einde van die jaar	Moenie bereken nie

2.2.3 Behoue inkomste/opgehoopte wins

Saldo aan die begin van die jaar	3 780 000
Netto wins na belasting	1 289 540
Terugkoop van 25 000 aandele teen 51 <i>2.95 – Gemiddelde aandeleprys (sien 2.2.2.) sent elk</i>	(12 750)
Dividende op gewone aandele	(1 121 500)
Betaal	425 000
Aanbeveel (4 975 000 uit 2.2.2 × 0,14)	696 500
Saldo aan die einde van die jaar	Moenie bereken nie

2.2.4 Handels- en ander betaalbare bedrae

Handelskrediteure	221 300
Opgelope uitgawes (80 000 <i>Direkteursfooie</i> – 20 000)	60 000
Inkomste vooruit ontvang	18 725 <i>Huurinkomste</i>
SAID (Inkomstebelasting) (–419 300 + 552 660 <i>uit Inkomstestaat</i>)	133 360 <i>verreken met voorlopig 419 300</i>
Aandeelhouders vir dividende	696 500 <i>uit 2.2.3</i>
	Moenie optel nie

VRAAG 2
MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE
BEREKENINGSBLAD

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, benoem asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik. Alle finale bedrae moet korrek na die uittreksel uit die Inkomstestaat en/of aantekeninge by die finansiële state hierbo oorgedra word.

Gemiddelde aandeleprys (aansuiwering 1)	
$\frac{10\,800\,000 + 1\,400\,000}{4\,500\,000 + 500\,000} = \frac{12\,200\,000}{5\,000\,000}^{\wedge}$ $= 2,44 - 2,95 = 0,51$	
Debiteure-afslag (aansuiwering 2)	
$10\,640 \times \frac{5}{95} = 560 + 10\,640 \text{ of}$ $10\,640 \times \frac{100}{95}^{\wedge} = 11\,200$ $11\,200 \times \frac{100}{175}^{\wedge}$ $= 6\,400 \text{ ☒}$	
Handelsvoorraadtekort	
$(865\,300^{\wedge} + 6\,400 \text{ ☒} \text{ sien COS} - 20\,000^{\wedge} - (841\,900^{\wedge} - 2\,500^{\wedge}) = 839\,400)$ $= 12\,300$	
Huurinkomste (aansuiwering 10)	
$F / \underline{M A M J J A S ; O N D J F / M A}$ $234\,850^{\wedge} = 7x^{\wedge} + 6(x + 1\,225^{\wedge})$ $234\,850 - 7\,350 = 13x$ $227\,500 = 13x$ $17\,500 = x$ $18\,725 = x + 1\,225^{\wedge}$	

VRAAG 3 KONTANTVLOEISTATE**(50 punte, 30 minute)****Verwys na die inligting aangaande Simelane Souse Bpk.**

- 3.1 Voltooi die volgende uittreksel uit die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021:

Kontantvloei uit finansieringsaktiwiteite	1 780 000
Opbrengs van uitgereikte aandele (1 400 000 × 1,20)	1 680 000
Aandele teruggekoop	(70 000)
Opbrengs uit nuwe lening	350 000
Terugbetaling van lening (15 000 × 12)	(180 000)

- 3.2 Bereken die totale dividenduitgawe (tussentydse en finale dividende) vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021.

Tussentydse dividend (R436 900 – R252 000)	= R184 900
Finale dividend	= R660 500
Totale dividende	= R845 400
OF	
Behoue inkomste "aantekening"	
980 000 + 1 110 200 – 24 000 (minder as 70 000) – 1 220 800	= 845 400

- 3.3 Voltooi Aantekening 1: Versoening tussen wins voor belasting en kontant uit bedrywighede gegenereer.

*Netto wins voor belasting	1 586 000
Aansuiwerings vir:	305 500
*Waardevermindering	214 000
*Rente-uitgawe (271 500 – 180 000)	91 500
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	1 891 500
Veranderinge in bedryfskapitaal	(206 000)
*Toename/Afname in voorraad	(124 500)
*Toename/Afname in ontvangbare rekeninge	(152 000)
*Toename/Afname in betaalbare bedrae	70 500
Kontant uit bedrywighede gegenereer	Moenie bereken nie

*Skrap wat nie van toepassing is nie of omkring die korrekte definisie van die beweging.

*Woordkeuse moet met korrekte hakiegebruik skakel.

3.4 Bepaal die aankoopprys van een van die nuwe afleweringsvoertuie.

Vaste bates (Boekwaarde)		1 275 00 / 3
a/b	2 780 000	= R425 000
Bank	1 275 000 <i>balanseer</i>	<i>indien gedeel deur 3</i>
	Verkoop	
	860 000	
	Waardevermindering	
	214 000	
	a/d	
	2 981 000	

3.5 Bereken die belasting betaal soos dit op die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021 sal verskyn.

SAID (Inkomstebelasting)	
Bank	518 800 <i>balanseer</i>
a/b	34 000
Inkomstebelasting	475 800
	(1 586 000 × 30%)
a/d	9 000

3.6 Bepaal die kontantbeweging vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021. Dui aan of dit 'n invloei of uitvloei van kontant is.

1 780 000 *uit 3.1* + 638 300 – 415 000
= 2 003 300 *invloei*

VRAAG 3 KONTANTVLOEISTATE BEREKENINGSBLAD

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, benoem asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik. Alle finale bedrae moet korrek na die betrokke vraag hierbo oorgedra word.

Beweging van voorraad		Gewone aandelekapitaal (getal aandele)	
$2.2 : 1 \wedge$ $- 1.5 : 1 \wedge$ $\underline{0.7 : 1}$ waar 1 = R1 376 000 Dus 963 200 $\boxtimes$		50 000 $\wedge$	3 600 000 $\wedge$
$838\,700 \wedge - 963\,200 = 124\,500 \boxtimes$		4 950 000 $\wedge$	1 400 000
Beweging van handels- en ander betaalbare bedrae			
$624\,000 - 696\,000 \wedge$ $17\,000 \quad 13\,000 \wedge$ $\underline{4\,000} \quad \underline{6\,500 \wedge}$ $645\,000 - 715\,500 = 70\,500$			
Aandele			
$50\,000 \_ \wedge$ $3\,600\,000 \_ \wedge$ $950\,000 \_ \wedge$ 1 400 000			
Lenings			
<div style="border: 1px solid green; padding: 5px; display: inline-block;"> Bank 271 500 Rente 91 500 Terugbet 180 000 $\wedge$ (12 × 15 000) </div> a/d 1 100 000 $\wedge$		a/b 930 000 $\wedge$ Nuut 350 000 $\boxtimes$ <i>balanseer</i> Rente 91 500 $\wedge$	

VRAAG 4 VERVAARDIGING EN BATEBESTUUR**(33 minute)****Verwys na die inligting aangaande Makhaza Vervaardigers.****VRAAG 4.1 BATEBESTUUR****(10 minute)**

- 4.1 Voltooi die aantekening oor vaste/tasbare bates vir die jaar geëindig 31 Oktober 2021.

	Toerusting
Drawaarde aan die begin van die jaar	1 336 500
Kosprys	2 430 000
Opgehoopte waardevermindering	(1 093 500)
Beweging	Moenie optel nie
Byvoegings	
Verkope	(481 605) <i>balanseer hakies</i>
Waardevermindering (14 895 + 100 800)	(115 695) <i>verkoop + oud; hakies</i>
Drawaarde aan die einde van die jaar	Moenie optel nie
Kosprys	Moenie optel nie
Opgehoopte waardevermindering (1 093 500 + 115 695 <i>waardevermindering</i> – 158 395 <i>verkoop</i>)	(1 050 800) <i>alle funksies</i>

Berekening van waardevermindering:

<p>Toerusting wat verkoop is</p> $640\,000 - 143\,500 = 496\,500 \times 12\% \times \frac{3}{12} = 14\,895$
<p>Oorblywende toerusting</p> $1\,336\,500 - 496\,500 = 840\,000 \times 12\% = 100\,800$

Verkoop teen drawaarde

$$640\,000 - (143\,500 + 14\,895 \text{ verkoop} = 158\,395) = 481\,605$$

VRAAG 4.2 VERVAARDIGING**(43 punte, 23 minute)**

- 4.2 Voltooi die Produksiekostestaat vir Makhaza Vervaardigers vir die jaar geëindig 31 Oktober 2021.

Makhaza Vervaardigers
Produksiekostestaat vir die jaar eindigende 31 Oktober 2021

Direkte/primêre koste		2 348 900 <i>optelling</i>
Grondstowwe		1 489 000
Direkte arbeid		859 900
Fabrieksbokoste	3	717 425 <i>uit 4.3</i>
Totale vervaardigingskoste		3 066 325
Goedere-in-bewerking aan begin van die jaar		264 000
<i>Subtotaal</i>		3 330 325
Goedere-in-bewerking aan einde van die jaar		(135 075)
Totale koste van produksie		3 195 250

- 4.3 Voltooi die fabrieksbokoste-aantekening.

Aantekening 3: Fabrieksbokoste

Eiendomsbelasting en diensgelde ($39\,000 \times \frac{1200}{1600}$)	29 250
Water en elektrisiteit ($63\,800 + 5\,800 = 69\,600 \times 85\%$)	59 160 <i>volgorde (aansuiwer dan toewys)</i>
Versekering ($93\,600 - 7\,200 = 86\,400 / 2$)	43 200 <i>volgorde (aansuiwer dan toewys)</i>
Waardevermindering	115 695 <i>uit 4.1</i>
Indirekte arbeid	414 720
Indirekte materiaal ($14\,500 - 17\,300 + 48\,200$)	45 400 <i>balanseer</i>
Verlies vanweë diefstal	10 000
	717 425

- 4.4 Beskou die gelykbreekberekening. Bepaal die bedrag waarvoor die onderneming een drom sal moet verkoop om gelyk te breek teen 5 000 eenhede.

$$\frac{1\,020\,000}{x - \frac{3\,400\,000}{12\,500}} = 5\,000 \text{ eenhede} \quad \text{OF} \quad 1\,020\,000 / 5\,000 = 204 + 272$$

R476

VRAAG 4.2
VERVAARDIGING
BEREKENINGSBLAD

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, benoem asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik. Alle finale bedrae moet korrek na die Produksiekostestaat of Fabrieksbokoste-aantekening hierbo oorgedra word.

Grondstowwe		
734 000 ^+ 1 712 500^– 31 500^– 10 000^– 916 000^= 1 489 000 ☑		
Direkte arbeid		Indirekte materiaal
12^ x 30^ x 2 080^ = 748 800		
<div>111 100^</div> <div>859 900 ☑</div>		
Indirekte arbeid		
293 280 ^+ 60 000 ^= 353 280 x $\frac{100}{92}$ ^		
= 384 000 + 30 720 ^		
= 414 720 ☑ niks vreemds; optelling		
Klaarprodukte		
a/b 446 000^	KVV 3 281 250^	
Goed-in-bew 3 195 250 ☑	a/d 360 000 ^	

Totaal: 200 punte